

Nd.

349. Frumvarp til laga

[154. mál]

um gjaldmiðil Íslands.

(Lagt fyrir Alþingi á 88. löggjafarþingi, 1967—68.)

1. gr.

Gjaldmiðill Íslands nefnist króna, er skiptist í hundrað aura.
Í skiptum skulu notaðir peningaseðlar og slegnir peningar (mynt).

2. gr.

Seðlabanki Íslands hefur einkarétt til að láta gera og gefa út peningaseðla og láta slá og gefa út peninga úr málmi.

3. gr.

Peningaseðlar þeir, sem Seðlabanki Íslands lætur gera og gefur út, og peningar þeir, sem hann lætur slá og gefur út, skulu vera lögeyrir í allar greiðslur hér á landi með fullu ákvæðisverði.

4. gr.

Ráðherra ákveður, að tillögu Seðlabanka Íslands, gerð, lögum, útlit og ákvæðisverð peningaseðla þeirra, sem bankinn lætur gera og gefur út, og skal birta auglýsingu um það efni.

5. gr.

Seðlabanki Íslands skal láta slá peninga úr málmi (mynt), er fullnægi eðli-legrri þörf á skiptimynt á hverjum tíma.

Ráðherra skal, að tillögu bankans, ákveða ákvæðisverð peninga þeirra, sem slá skal, svo og gerð, þunga, stærð og málmblöndu, og skal birt auglýsing um það efni.

Peningar þessir skulu það rétt slegnir, að mismunur á þunga einstakra peninga, sem eiga að hafa sömu þyngd, skal eigi nema meiru en einum af hundraði.

6. gr.

Eigi eru aðrir en bankar og sparisjóðir skyldugir að taka við greiðslu í einu á meira fé en 500 krónum í slegnum peningum.

7. gr.

Peningaseðlar, sem eru svo skemmdir, að númer þeirra og ákvæðisverð verður eigi örugglega greint, eru eigi lögmætur gjaldmiðill.

Slegnir peningar, sem svo eru slitnir eða skemmdir, að áletranir á þeim eru eigi vel læsilegar, teljast ekki lögmætur gjaldmiðill.

Ákveða má með reglugerð, sem sett skal af ráðherra, að Seðlabanki Íslands megi þó leysa slíka seðla og slegna peninga til sín með fullu verði eða hluta af verði.

8. gr.

Að tillögu Seðlabanka Íslands er ráðherra heimilt að ákveða með reglugerð, að fjárhæð sérhverrar kröfu eða reiknings skuli greind með heilum tug aura, þannig að hálfum tug aura eða lægri fjárhæð skuli sleppt, en hærri fjárhæð í aurum hækkuð í heilan tug aura.

9. gr.

Þeir seðlar og slegnir peningar, sem við gildistöku laga þessara eru lögmætur gjaldmiðill á Íslandi, skulu halda gildi sínu.

10. gr.

Að tillögu Seðlabanka Íslands er ráðherra heimilt að ákveða, að innkalla skuli einstakar gerðir seðla og sleginna peninga, sem í umferð eru, og þeir hætta að vera lögmætur gjaldmiðill í lögskiptum.

Frestur til að afhenda seðla þá og slegna peninga, sem innkallaðir eru, skal vera 12 mánuðir frá birtingu auglýsingar um innköllunina. Á innköllunarfrestinum skulu allir bankar og sparisjóðir skyldugir að taka við peningum þeim, sem innkalla skal, og láta í staðinn peninga, sem eigi skal innkalla. Á innköllunarfrestinum eru peningar þeir, er innkalla skal, lögmætur gjaldmiðill í lögskiptum manna, en hætta að vera lögmætur gjaldmiðill að frestinum liðnum. Seðlabanka Íslands er þó skylt að innleysa slíka peninga í ekki skemmri tíma en aðra 12 mánuði eftir lok 12 mánaða frestsins.

Ráðherra skal með reglugerð setja nánari ákvæði um framkvæmd innköllunar hverju sinni.

Ákvæði 1. mgr. taka eigi til almennrar innköllunar gjaldmiðils.

11. gr.

Ráðherra sá, sem fer með bankamál, setur reglugerðir allar um framkvæmd laga þessara.

12. gr.

Með lögum þessum eru felld úr gildi peningalög frá 23. maí 1873, lög nr. 19 frá 27. júní 1925, um innlenda skiptimynt, lög nr. 26 frá 14. júní 1929, um heimild fyrir ríkisstjórnina til nokkurra ráðstafana vegna alþingishátíðarinnar 1930, lög nr. 116 frá 7. nóvember 1941, um útgáfu krónuseðla, lög nr. 117 frá 27. nóvember 1947, um breytingu á þeim lögum, lög nr. 47/1961, um heimild fyrir ríkisstjórnina til þess að láta gera minnispening í tilefni af 150 ára afmæli Jóns Sigurðssonar, svo og öll önnur lög og ákvæði, sem kunna að brjóta í bága við lög þessi.

13. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Ákvæði til bráðabirgða.

Heimilt er ríkissjóði að selja pening þann, sem sleginn var samkvæmt heimild í lögum nr. 47/1961, með allt að 50% álagi á nafnverð. Ágóða þeim, sem verða kann af sölu peningsins, skal verja til framkvæmda á fæðingarstað Jóns Sigurðssonar, Rafnseyri við Arnarfjörð.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

I. Almennar athugasemdir.

Gildandi grundvallarlög um íslenzkan gjaldmiðil eru hin dönsku peningalög frá 23. maí 1873, sem birt voru hér á landi 25. september s. á.

Lög þessi eru um margt merkileg og áttu sér nokkurn aðdraganda, sem rétt er að geta örfáum orðum. Fyrir þennan tíma hafði verulegur ruglingur verið á myntkerfi, bæði í veldi Danakonungs og Svíakonungs. Mynt sú, sem notuð var, var kölluð ríkisdalur eða spesía. Hinn 18. desember 1872 gerðu konungur Danmerkur annars vegar og konungur Svíþjóðar og Noregs hins vegar samning um nýtt myntkerfi, þar sem gull skyldi vera grundvöllur kerfisins. Gert var ráð fyrir, að gjaldmiðillinn hétu króna, er skiptist í hundrað aura, og að slegnir yrðu gullpeningar

og aðrar myntir, sem skyldu gilda í öllum ríkjum. Norska stórþingið neitaði að fullgilda samning þennan, og kom hann því ekki til framkvæmda í bráð.

Svo sem áður getur, voru hinn 23. maí 1873 samþykkt í Danmörku ný peningalög, er birt voru hér á landi með auglýsingu 25. september s. á. Í lögum þessum er boðið, að gull skuli vera grundvöllur gjaldmiðils Danmerkur og Íslands, en silfur og aðrir ódýrari málmar hafðir í smápeninga. Gert er ráð fyrir, að slegnir skyldu tveir gullpeningar og skyldu af öðrum þeirra 248 peningar ganga á eitt kílógramm af skíru gulli, en af hinum 124 peningar á eitt kílógramm af skíru gulli. Tuttugasti hluti fyrrnefnda peningsins og tíundi hluti síðarnefnda peningsins skyldu vera reikningseiningin og nefnast króna, er skiptist í hundrað aura. Gullpeningar þessir skyldu slegnir úr peningagulli, málmblöndu, er innihéldi níutíu hluta af skíru gulli, en tíu hluta af eiri. Tíu króna gullpeningur skyldi því veða 4.4803 grömm og tuttugu króna gullpeningar 8.9606 grömm. Hver króna skyldi því miðast við 0.40323 grömm af skíru gulli.

Þá var gert ráð fyrir, að slegnir skyldu sex silfurpeningar, tveggja krónu peningur, einnar krónu peningur, fimmtíu aura peningur, fjörutíu aura peningur, tuttugu og fimm aura peningur og tíu aura peningur. Peningar þessir skyldu slegnir úr blöndu af hreinu silfri og eiri og skyldi silfurmagnið nema $\frac{1}{4}$ hlutum. Þá skyldi slá þrjá koparpeninga, fimm aura pening, tveggja aura pening og eins eyris pening, úr málmblöndu, er innihéldi 95 hluta af eiri, en 5 hluta af öðrum málum.

Þá er í lögum þessum tekið fram, að Danakonungi sé heimilt að gera samning við Svíakonung um, að samningur sá, er áður um getur og gerður var hinn 18. desember 1872, verði látinn ná til landanna Danmerkur og Svíþjóðar, enda þótt Noregur óski þar ekki að vera með, en Noregi skuli þó heimilt að gerast aðili að samningnum síðar. Noregur gerðist aðili að samningnum með sérstöku samkomulagi 16. október 1875.

Norræna myntsambandið hafði verulega þýðingu vegna þess, að með því varð sama mynt um öll Norðurlöndin með sama gengi og peningar Norðurlandanna innbyrðis gjaldgengir í hverju ríki.

Peningar voru slegnir í öllum löndunum, þar á meðal gullpeningar. Um sjálfstæða íslenska mynt var hins vegar ekki að ræða, og íslenskir gullpeningar hafa aldrei verið slegnir. Hér á landi voru aðallega notaðir danskir peningar, en einnig mynt hinna Norðurlandanna.

Á síðustu árum heimsstyrjaldarinnar fyrri og fyrst þar á eftir varð verulegur skortur á skiptimynt í landinu. Með bráðabirgðalögum nr. 45/1922 var ákveðið að gefa út skiptimynt úr nikkeli. Var það ákveðið, að slegnir skyldu tveyringar og tuttugu og fimm eyringar úr eirnikkeli, sem er málmblanda úr 75 hlutum af eiri en 25 hlutum af nikkeli. Í greinargerð með frumvarpi að lögum þessum er tekið fram, að algjör skortur sé á þessari skiptimynt í landinu. Bráðabirgðalögin voru síðan staðfest með lögum nr. 9/1923, sem eru samhljóða.

Um þetta leyti varð geysilegur skortur á krónupeningum í landinu, en krónupeningar þessir voru úr silfri. Greip ríkisstjórnin þá til þess ráðs að gefa út krónuseðla. Voru þeir gefnir út með heimild í lögum nr. 14/1885, um Landsbanka Íslands, og lögum nr. 2/1900, um breytingu á þeim lögum. Hér var um seðlaútgáfu að ræða, en ekki slegna peninga, en samræmisins vegna þykir rétt að geta þeirra hér.

Hinn 22. marz 1924 gerðu ríkisstjórnir Noregs, Danmerkur og Svíþjóðar með sér viðbótarsamning við hinn forna myntsamning Norðurlanda frá 27. maí 1873. Er þar tekið fram, að Ísland eigi rétt til að gerast aðili að samningi þessum. Í samningi þessum er tekið fram, að stjórn hvers ríkis sé heimilt að slá á sinn kostnað skiptimynt, er sé löglegur gjaldeyrir aðeins í ríki, þar sem myntin sé slegin. Með lögum nr. 19 frá 27. júní 1925 var gerð ný skipan á þessum málum. Var þar ákveðið, að slegin skuli íslensk skiptimynt, er gjaldgeng væri á Íslandi einungis. Verðgildi peninganna var ákveðið tvær krónur, ein króna, tuttugu og fimm aurar, tíu aurar, fimm aurar, tveir aurar og einn eyrir. Þá eru í lögnum

ákvæði um málmblöndu, þunga og stærð og annað slíkt. Í frumvarpi að lögum þessum er upphaflega gert ráð fyrir einungis þeirri heimild að slá mynt, er gilti einn eyri, en ekki skylt. Í athugasemdum kemur fram, að það skapi mikla erfiðleika, að eftir að gengi peninga á Norðurlöndum hafi orðið mismunandi, hafi skiptimyntin streymt til þess lands, sem hafi hæst gengi. Þetta hafi orðið til þess, að gerður hafi verið viðauki um myntsamninginn, þar sem ákveðið hafi verið, að hvert aðildarríkjanna fyrir sig mætti láta gera sérstaka mynt til innanríkisnota eingöngu, sem ekki sé gjaldgeng í hinum ríkjunum. Sé sjálfsagt, að Ísland, sem gengið hafi að myntsamningnum ásamt viðaukum við hann, láti gera sérstaka skiptimynt fyrir sig og að því miði frumvarp þetta.

Með lögum nr. 4/1926 var ríkisstjórninni heimilað að ganga inn í umræddan viðbótarmyntsamning og jafnframt tekið fram, að skiptimyntir, sem ríkisstjórnir Danmerkur, Noregs og Svíþjóðar hafi látið slá, hætti að vera löglegur gjaldeyrir á Íslandi sex mánuðum eftir að auglýst hafi verið fullgilding Íslands á viðbótarsamningi þeim, sem hér um ræðir.

Með bráðabirgðalögum nr. 29/1942 var gerð breyting á lögum nr. 19/1925 þess efnis, að felld voru niður ákvæði laganna um stærð, þunga og málmblöndu hinna slegnu peninga, en í stað þess sett ákvæði um, að fjármálaráðherra geti ákveðið þetta atriði. Hefur það verið gert þannig síðan. Bráðabirgðalög nr. 29/1942 voru staðfest með lögum nr. 89/1942, sem eru samhljóða.

Í síðustu heimsstyrjöld varð nokkur skortur á skiptimynt. Var ríkissjóði með lögum nr. 106/1941 heimilað að gefa út kr. 500 000.00 í krónuseðlum, er kæmu í stað málmskiptimyntarinnar. Seðlaútgáfa þessi var síðan hækkuð með lögum nr. 117/1947 í kr. 1 000 000.00. Gert var ráð fyrir, að þessir krónuseðlar yrðu innkallaðir, þegar nægar birgðir væru fyrir hendi af einnar krónu málmskiptimynt.

Samkvæmt lögum nr. 26/1929 voru slegnir þrjár peningar í tilefni af þúsund ára afmæli Alþingis 1930. Voru það tíu króna peningur og fimm króna peningur úr silfri og tveggja krónu peningur úr bronsi. Samkvæmt lögum nr. 47/1961 var sleginn fimm hundruð króna gullpeningur í tilefni af 150 ára afmæli Jóns Sigurðssonar. Myntir þessar hafa ekki almenna þýðingu sem peningar, en keyptir og seldir sem safngripir.

Í 8. gr. laga nr. 10/1961, um Seðlabanka Íslands, segir, að fjármálaráðuneytið geti samið við Seðlabankann, að hann taki við útgáfu myntar af ríkissjóði, og falli þá lög nr. 19/1925 úr gildi. Samningur þessi var gerður hinn 21. október 1966.

Samkvæmt dönskum lögum gaf þjóðbankinn danski út seðla, sem voru gulltryggðir og bankinn skyldugur til að leysa þá inn með gulli, ef krafizt var. Seðlar þessir voru notaðir í viðskiptum á Íslandi.

Með lögum nr. 14 18. september 1885 var stofnaður hér á landi landsbanki. Banki þessi var ríkisbanki og var ákveðið, að landsjóður gæfi út 500 þúsund krónur í seðlum, sem hann legði bankanum sem stofnfé. Verðgildi seðla þessara var fimmtíu krónur, tíu krónur og fimm krónur. Eigi voru seðlar þessir innleysanlegir með gulli og eigi voru þeir seljanlegir erlendis. Með lögum nr. 2/1900 var seðlaútgáfuheimild landsjóðs hækkuð um 250 þúsund krónur, eða í 750 þúsund krónur.

Með lögum nr. 11 frá 7. júní 1902 var samþykkt að leyfa stofnun hlutafélagabanka á Íslandi (Íslandsbanka), er aðallega starfaði með erlent fjármagn. Banki þessi skyldi hafa einkarétt til að gefa út seðla í þrjátíu ár. Seðlar þessir skyldu nema allt að 2.5 milljónum króna, vera gulltryggðir og innleysanlegir með gulli. Seðlar landsstjórnarinnar skyldu áfram vera í gildi, en ekki heimilt að auka fjárhæð þeirra. Tók banki þessi til starfa á árinu 1904. Heimildarlögunum var nokkuð breytt með lögum nr. 65/1905 og þau lög felld inn í eldri lögin og gefin út að nýju sem lög nr. 66/1905.

Var seðlaútgáfunni haldið í þessu formi næsta áratug, en með heimsstyrjöldinni fyrri raskaðist þetta kerfi. Með lögum nr. 11/1914 var Íslandsbanki undanþeginn

þeirri skyldu að innleysa seðla sína með gulli. Undanþága þessi var tímabundin, en var framlengd með brbl. nr. 16/1914 og lögum nr. 8/1915 til loka „næsta Alþingis“. Þörfin fyrir aukið seðlamagn fór hraðvaxandi og með brbl. nr. 59/1914 var Íslandsbanka heimilað að auka seðlaútgáfu sína um 500 þúsund krónur eða í 3 milljónir króna. Bráðabirgðalög þessi voru staðfest með lögum nr. 11/1915, en með þeim lögum var seðlaútgáfuheimildin hækkuð í eina milljón króna eða 3.5 milljónir króna alls. Þetta seðlamagn reyndist ekki nægilegt, og með brbl. nr. 17/1915 var seðlaútgáfa Íslandsbanka enn aukin um 1 milljón króna eða alls í 4.5 milljónir króna. Þessi heimild skyldi aðeins gilda til janúarloka 1916 og seðlar þessir þá innlestir. Allar þessar ráðstafanir reyndust ófullnægjandi, og með brbl. nr. 1/1916 var ráðherra heimilað að leyfa Íslandsbanka að auka seðlaútgáfuna eftir þörfum viðskiptalífsins. Bráðabirgðalög þessi voru staðfest með lögum nr. 10/1917, en heimild þessi skyldi þó aðeins gilda til 1. des. 1917. Hún var þó framlengd með síðari lögum til 1/6 1921.

Með brbl. nr. 84/1919 var Íslandsbanki enn leystur undan gullinnlausnarskyldunni og nú um óákveðinn tíma. Bráðabirgðalög þessi voru staðfest með lögum nr. 16/1920.

Seðlaútgáfa Íslandsbanka var enn bundin af skyldu hans til að hafa seðlana gulltryggða eftir ákveðnum reglum. Þar sem talið var, að þörf fyrir aukna seðlaútgáfu væri mjög brýn, var með brbl. nr. 24/1920 Íslandsbanka heimilað að auka seðlaútgáfu sína í 12 milljónir króna, án þess að auka gulltryggingu sína.

Með lögum nr. 6/1921 var breytt nokkuð lögum um seðlaútgáfu Íslandsbanka og settar fastar reglur um, hvernig háttáð skuli innköllun seðla hans, þannig að innköllun seðlanna yrði að fullu lokið, þegar einkaréttur bankans félli niður, 31. desember 1933. Þróun mála varð þó sú, að létta varð innköllunarskyldunni af bankanum á næstu árum.

Að því er seðlaútgáfuna varðaði, þá varð þegar á næsta ári, með lögum nr. 7/1922, að gera þá breytingu að heimila ríkisstjórninni að hlutast til um, að Landsbankinn setti í umferð þá seðla, sem nauðsyn krafðist. Var heimild þessi þegar notuð.

Gerð var gjörbreyting á skipan þessara mála allra með lögum nr. 48/1927, um Landsbanka Íslands. Var Landsbankinn þá gerður að seðlabanka, en með þá starfsemi skyldi fara sjálfstæð deild innan bankans. Bankinn fékk einkarétt til seðlaútgáfu með þeim takmörkunum, sem leiddi af seðlaútgáfurétti Íslandsbanka, samkv. lögum nr. 6/1921. Bankinn skyldi gefa út seðla, sem fullnægðu gjaldmiðilsþörf í innanlandsviðskiptum, og enginn seðill, sem bankinn gæfi út, mætti vera fyrir minni upphæð en fimm krónum. Í lögum var gert ráð fyrir, að seðlar hans væru gulltryggðir og innleysanlegir með gulli, en tekið fram, að ákvæðin um innlausnarskylduna komi ekki til framkvæmda, fyrr en Alþingi ákveði svo. Gerð var nokkur breyting á lögum nr. 48/1927 með lögum nr. 9/1928 og lögin sameinuð og gefin út sem lög nr. 10 frá 15. apríl 1928, um Landsbanka Íslands.

Svo sem áður getur, hafði Íslandsbanki fengið undanþágu frá þeirri skyldu sinni að draga inn þá seðla, sem hann hafði gefið út. Á árinu 1929 hafði Íslandsbanki lent í miklum fjárhagsörðugleikum og varð hann að loka snemma árs 1930. Með lögum nr. 7/1930 var stofnaður Útvegsbanki Íslands h.f. Tók hann við rekstri Íslandsbanka. Meðal annars skyldi hann draga inn seðla þá, er Íslandsbanki hafði gefið út, sbr. lög nr. 6/1921. Svo sem áður getur, skyldi innlausn seðlanna vera lokið 31. október 1933. Við þetta var þó ekki staðið og voru seðlar Íslandsbanka endanlega dregnir inn í árslok 1939.

Síðan varð engin breyting á málum þessum um nokkurt skeið. Með lögum nr. 33/1957 var gerð veruleg breyting á lögum nr. 10/1928, um Landsbanka Íslands. Var bankanum þá skipt í tvær sjálfstæðar deildir, Seðlabanka og Viðskiptabanka, sem hvor laut sinni stjórn. Seðlabankinn fékk einkarétt til að gefa út bankaseðla og annan gjaldmiðil, sem gæti komið í stað mótaðra peninga og gengið manna á millum í stað peningaseðla. Haldið var óbreyttum reglum um gulltrygg-

ingu og gullinnlausnarskyldu bankans, en að því er hana varðaði, þá skyldi hún þó því aðeins taka gildi, þegar Alþingi ákvæði svo.

Með lögum nr. 10/1961 var gerð gjörbreyting á þessu fyrirkomulagi. Stofnaður var algjörlega sjálfstæður banki, Seðlabanki Íslands, er tók við öllum skyldum og réttindum Seðlabanka sem hluta af Landsbanka Íslands. Meðal hlutverka Seðlabankans er að annast seðlaútgáfu og vinna að því, að peningamagn í umferð og framboð lánsfjár sé hæfilegt. Seðlar skyldu vera tryggðir að nokkru með gulli eða erlendum gjaldeyri. Ákvæðin um gullinnlausn voru felld niður. Þá var gert ráð fyrir, að fjármálaráðuneytið gæti falið Seðlabankanum að taka við útgáfu skiptimyntar og þá skyldu falla úr gildi lög nr. 19/1925.

Með brbl. nr. 79/1961 var Seðlabankanum falið að ákveða, að fengnu samþykki ríkisstjórnarinnar, stofngengi (pari) íslenzkrar krónu gagnvart erlendum gjaldeyri og gulli. Lög þessi voru síðan staðfest af Alþingi sem lög nr. 20/1962.

Rétt þykir að taka saman í heildarlög öll ákvæði gildandi laga um íslenzkan gjaldmiðil og samræma þau ríkjandi sjónarmiðum um þessi mál. Felld eru niður öll ákvæði um sláttu gullpeninga, enda hafa gullpeningar ekki verið slegnir hér á landi til viðskiptanota og nánast útilokað, að svo verði gert í framtíðinni. Skipan stofngengismála fer nú eftir reglum samþykktu Alþjóðagjaldeyrissjóðsins frá 27. desember 1945, en Ísland er aðili að þeim samþykktum samkvæmt heimild í lögum nr. 105/1945, sbr. auglýsingu utanríkisráðuneytisins nr. 2 2. janúar 1946. Er því ekki ástæða til að taka ákvæði um það efni upp í lög.

II. Athugasemdir um einstakar greinar.

Um 1. gr.

Grein þessi þarfnast eigi skýringa.

Um 2. gr.

Samkvæmt ákvæðum 1. mgr. 6. gr. laga nr. 10/1961 hefur Seðlabanki Íslands rétt til að gefa út peningaseðla. Seðlabankanum er hér falið að sjá um sláttu og útgáfu peninga úr málm (skiptimynt). Þann rétt hefur bankinn nú fengið með samningi við fjármálaráðuneytið, sbr. 8. gr. laga nr. 10/1961. Þykir eðlilegra, að Seðlabankinn hafi skýra heimild til peningasláttunnar, en slíkt byggist ekki á samningi. Ákvæði þessi eru þess eðlis, að þau eiga heima í almennum lögum um gjaldmiðil.

Um 3., 4. og 5. gr.

Greinar þessar þarfnast ekki skýringa.

Um 6. gr.

Gert er ráð fyrir, að peningastofnanir séu skyldugar að taka við greiðslum í sleginni mynt að ótiltekinni fjárhæð. Hins vegar er gert ráð fyrir, að aðrir séu eigi skyldir að taka við meiru í einu en fimm hundruð krónum í slíku fé. Markið er hér verulega hækkað frá því, sem nú gildir, með hliðsjón af því, að vænta má, að nauðsyn beri til að slá peninga með hærri verðgildi en verið hefur, og ætti þetta ekki að geta orðið mönnum til óþæginda.

Um 7. gr.

Ákvæði þessi eru í samræmi við gildandi lög og reglur. Tekið er nú skýrt fram, að Seðlabankinn geti leyst til sín gjaldmiðil, sem sé verulega skemmdur, en ráðherra sá, sem fari með bankamál, skuli setja um það reglur.

Um 8. gr.

Svo sem alkunna er, þá er kaupmáttur einnar íslenzkrar krónu lítill, þannig að segja má, að fjárhæðir, er teljast í lægstu mynteiningum, skipti litlu máli í viðskiptum manna. Kostnaður við sláttu skiptimyntar er hins vegar verulegur og margfalt meiri en nemur nafnverði hinna minnstu mynta. Á hinn bóginn eru nú notaðar

í reikningum manna á milli fjárhæðir í aurum. Hefur þetta í för með sér ýmsa erfiðleika í bókhaldi auk kostnaðarins, sem áður getur. Ekki þykir fært að lögbjóða, að allar fjárhæðir reiknings eða kröfu skuli að sinni greindar með heilum tug aura, en hins vegar þykir rétt að veita heimild til, að slíkt verði ákveðið með reglugerð, ef ástæða telst til að mati Seðlabankans.

Um 9. gr.

Grein þessi þarfnast ekki skýringa.

Um 10. gr.

Nauðsynlegt er að hafa heimild til að innkalla einstakar gerðir peninga, sem í umferð eru, t. d. þegar skipt er um seðlagerðir. Ákvæði 1. mgr. taka eigi til almennrar innköllunar gjaldmiðils. Komi til slíks, þarf sérstaka lagaheimild.

Um 11. gr.

Grein þessi þarfnast ekki skýringa.

Um 12 gr.

Rétt þykir að taka beint fram, að lög nr. 19 frá 27. júní 1925 falla úr gildi, þrátt fyrir ákvæði 8. gr. laga nr. 10/1961, en sú aðferð, sem þar er notuð við að fella lög úr gildi, er umdeilanleg. Þá þykir rétt að fella úr gildi heimildarákvæði ríkisstjórnar til útgáfu Alþingishátíðarpeninga, krónuseðla, Jóns Sigurðssonar peninga, en vitanlega heldur gjaldmiðill þessi gildi sínu eftir sem áður. Í bráðabirgða-ákvæði er hins vegar gert ráð fyrir því, að áfram verði í gildi heimild sú, sem er í lögum nr. 47/1961, til að selja þá peninga með álagi.